

Cijenjeni čitatelji,

malo duže se čekalo na ovaj broj ali aktivnosti nisu nedostajale. Dana 30. siječnja u DV Maslačak u Zaprešiću održali smo Jednodnevni seminar za vrtić, kao prevencija disleksiji i disgrafiji a dana 6. veljače na radio Sljemenu u emisiji *Iz prve ručice*, koju vodi Doroteja Brljak o disleksiji govore Mirjana Lenček i ja. Jednodnevnim seminarom za vrtić, kao prevencija disleksiji i disgrafiji, dana 8. veljače za DV Budućnost a održanom u Gradskoj knjižnici, Starčevićev trg završili smo projekt edukacije za vrtiće. Dana 22. veljače u TV emisiji *S nama je bolje*, na kanalu Z1, gostujemo Mirjana Lenček i ja.

Od 26.-28. veljače održava se međunarodna konferencija pod nazivom Jednake mogućnosti za sve u visokom školstvu. HUD je dobio poziv. Mislila sam zašto me zovu, ali sam kroz predavanja doznala da se u Europi studenti s disleksijom obraćaju uredima za invaliditet i u njima traže pomoć da bi im studiranje bilo olakšano. (U Švedskoj je evidentirano u uredu za invaliditet, da na 500 studenata 50% ima disleksiju.)

Od 16.-19. svibnja bio je Sajam medicine i tehnike na ZV pod pokroviteljstvom Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi RH. HUD je imao štand na kojemu je izložio promotivni materijal. Ukasili smo ga velikim plakatom (3x1,5m) na kojemu je miš Gricko, lik sa CD-a.

Od 25.-27. svibnja HUD je pokrovitelj Prvom međunarodnom kongresu studenata logopedije.

Pišite nam o svome radu i stavovima Vaše sredine prema osobama s disleksijom. Unaprijed hvala!

Predsjednica HUD-a prof. Stanislava Leljak-Turžanski, logoped

Tiskana je monografija **DISLEKSIJA** kojemu je izdavač Hrvatska udruga za disleksiju. Knjiga se može nabaviti preko HUD-a ili FoMe, Zagreb, Creska 18 (telefon 01-3631-570) i cijena je 70,00 kn. Monografija ima 229 str. i oblikovana je na način da je lakše čitaju osobe s disleksijom.

Iz sadržaja izdvajamo: Što je disleksija, disleksija u širem i užem smislu, uzroci, utjecaj jezika i načina poučavanja čitanja i pisanja na disleksiju, disleksija i čitanje, psihološki problemi, kako je prepoznati, disgrafija, kako disleksija i disgrafija utječu na ovladavanje matematikom, što činiti i kome se javiti, srodne teškoće (diskalkulija, deficit pažnje), prava djece s disleksijom, kako koncipirati i oblikovati tekst da ga lakše čitaju osobe s disleksijom, poznate osobe itd.

Odlomak iz monografije: PRAVA STUDENATA S DISLEKSIJOM

Ovo je poglavlje vrlo kratko jer u tom dijelu školovanja osobe s disleksijom nemaju nikakva zakonski regulirana prava. Ni na razredbenim ispitima za upise na fakultete, ni tijekom svog školovanja, studenti s disleksijom nemaju nikakve olakšice ni posebna prava. Treba se nadati da će se to u budućnosti ispraviti.

Na žalost, mali broj učenika s disleksijom uspijeva se upisati na fakultete, bez obzira na njihove sposobnosti. To se događa zbog loše strukture njihova prethodnog školovanja i zbog obeshrabrenja kao posljedice njihovih mnogobrojnih problema tijekom školovanja.

JEDNAKE MOGUĆNOSTI ZA SVE U VISOKOM ŠKOLSTVU

Od 26.-28. veljače održana je međunarodna konferencija pod nazivom *Jednake mogućnosti za sve u visokom školstvu*. Konferencija je otvorena u Rijeci u Gradskoj vijećnici, Korzo 16 a druga dva dana u Zagrebu, u Vijećnici na Filozofskom fakultetu, Ivana Lučića 3 i Hotelu Internacional Zagreb, Miramarska 24. Organizatori su: Udruga za mlade i studente s invaliditetom Primorsko-goranske županije ZNAM, Rijeka; Udruga za promicanje kvalitetnog obrazovanja mladih s invaliditetom ZAMISLI, Zagreb; Ured za studente s invaliditetom Sveučilišta u Rijeci. Gosti su bile istaknute osobe s područja rada za studente s invaliditetom, vrsni stručnjaci koji su ukazali na mogućnosti što stoje

pred visokim učilištima u osiguranju kvalitete studiranja za studente s invaliditetom, odnosno upoznali su nas s dokumentima i politikom koja se primjenjuje u njihovoj zemlji pri osiguravanju jednakih mogućnosti za studente s invaliditetom.

Jedan od gostiju, prof. dr. Alan Hurst, predavač na Odjelu za edukaciju Sveučilišta Centralnog Lancashirea u Prestonu, Velika Britanija imao je predavanje: *Promoviranje i razvijanje specijalne pedagogije za studente s teškoćama*. Govorio je o promjenama koje treba Sveučilište napraviti da bi olakšali pristup studentima s posebnim potrebama, poboljšati kvalitetu visokog školovanja, posebno u učenju i predavanju. Ključni princip promjene je s individualnog prijeći na socijalni model.

Od 1990 g. poboljšano je stipendiranje studenata s posebnim potrebama. Proširilo se i na izvanredne studente. Financiraju se dodatni troškovi invaliditeta, za nemedicinsku osobnu asistenciju- na pr. prevoditelji a daje se jednokratna pomoć za nabavu specijalnih pomagala.

Od 1992. poboljšano je i financiranje institucije, daju se poticaji za upisivanje studenata s invaliditetom, kao i sredstva za olakšani pristup studenata.

Postoji Agencija za osiguranje kvalitete u visokom školstvu koja daje izvještaj i provodi kontrolu u institucijama. Naglasio je da postoje specijalni centri za učenje i predavanje, a postoji i nacionalna mreža centara za ocjenjivanje. Povećan je broj projekata u kojima mogu učestvovati studenti sa posebnim potrebama. U zakonu o diskriminaciji osoba s posebnim potrebama iz 1995. g. definirano je što su posebne potrebe, diskriminacija i koje su neophodne promjene, a Zakon o posebnim edukacijskim potrebama iz 2001.g. dopunjen je 2005.g. zakonom o diskriminaciji osoba s posebnim

potrebama. Do kraja 2006.g. institucije su morale donijeti planove o ravnopravnosti invalida, u kojima je naznačeno kako će izvršavati obaveze. Jednom godišnje morale su podnijeti izvještaj. Završni komentar su riječi Mery Jonson: **Zakon ne može garantirati ono što zajednica ne želi dati.**

POSTERI

Dug je put do čitanja i pisanja i Likovna osnova za početno pisanje – poster

U okviru 7. međunarodnog znanstvenog skupa *Istraživanja u edukacijsko-rehabilitacijskim znanostima*, održanog pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske a u organizaciji Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Međunarodnog društva za ranu intervenciju i Europskog udruženja logopedskih društava, predstavljen je rad mr.sc. Snježane Jakubin, prof. logoped Poliklinike SUVAG u Zagrebu.

Ovaj rad, predstavljen u obliku postera, iznosi neka iskustva u pripremi za početno pisanje djece koja su uključena u proces kompleksne rehabilitacije i edukacije govora i slušanja u Poliklinici SUVAG zbog udruženih smetnji u razvoju, a primarne su im teškoće u razvoju govora i jezika. Sažetak: čitanje je uspješno ako je izvedeno glatko, odnosno fluentno. Važno je razumjeti poruku napisanog, a ne samo imati sposobnost dekodiranja pojedinih riječi. Preduvjeti za savladavanje čitanja i pisanja su: 1. djetetovo kognitivno funkcioniranje (inteligencija, prostorna orijentacija, kratkoročno pamćenje/ vidno

i slušno/; 2. fonološka osjetljivost djeteta; 3. predškolsko znanje veze glas-slovo; 4. roditeljski angažman u djetetovom napretku. Pisanje je vještina svladavanja slova te zahtijeva određenu uvježbanost i ima niz izravnih i posrednih pokazatelja koji utječu na usvajanje tih sposobnosti; od razvoja makro, o napretku motorike do fine motorike, osjećaja za red (nizanja), do pisanja grafičkih znakova...U hrvatskom jeziku je prihvaćeno načelo istodobnog učenja čitanja i pisanja svakog slova, te se i priprema za uvježbavanje tih aktivnosti provodi istovremeno.

U djece s teškoćama u razvoju govora i jezika često se teškoće, koje smo prevladali na početku pri usvajanju jezika, ponavljaju pri početnom pisanju i čitanju. Stoga, da bismo ih svladali, s djecom uvježbavamo sve te funkcije u složenom procesu rehabilitacije (habilitacije) i edukacije, na njima primjeren način.

Ovdje prikazujemo postupke i metode individualiziranog pristupa djeci i predvježbe za čitanje i pisanje (različite didaktičke vježbe i igre, koje potiču bogaćenje rječnika, logičko zaključivanje i mišljenje, slušne i vizualne stimulacije i spretnost u izvođenju grafomotorike), te naročito likovno izražavanje kao jednu od najvrednijih didaktičkih i terapijskih metoda i postupaka. Crtanje, slikanje, modeliranje i građenje, područje je kroz koje se dijete oslobađa u emocionalnom i kognitivnom razvoju te na taj način doprinosi boljoj komunikaciji i divergentnom mišljenju.

Istovremeno su to efikasne vježbe za svladavanje prostornosti, poticaj motoričkoga razvoja i imenovanja boja, to je naročito vezano za početno pisanje.

Sukladnom problematikom, tj. povezivanjem likovnog izražavanja i postupaka pripremanja djece sa smetnjama u razvoju za učenje

početnog pisanja bavi se rad predstavljen pod naslovom *Likovna osnova za početno pisanje*, rad autora Vladimira Kuharića, red. prof. na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Autor navodi da likovno izražavanje, prvenstveno risanje, može znatno pridonijeti uspješnosti u procesu učenja početnog pisanja velikih tiskanih slova i razvoju govora djece s posebnim potrebama. Spontano i slobodno likovno izražavanje stimulira govornu komunikaciju, poticajno djeluje na razvoj grafije i oslobađa od primjene standardnih pristupa početnom pisanju, neprimjerenih mogućnosti djece sa smetnjama u razvoju.

Početno pisanje, primjereno ovoj populaciji djece, tijesno je vezano uz risanje, jer risanje stimulira razvoj vizualne percepcije i fine pokretljivosti kao pretpostavke razvoja grafomotorike, pridonosi poboljšanju prostorne koordinacije i dr. Stoga se provodi kao ciljana predškolska aktivnost, te ga je potrebno anticipirati kao adekvatnu pretpostavku i potporu početnom pisanju.

Skraćene verzije navedenih postera nalaze se u prilogu ovog Biltena.

Vladimir Kuharić, red. prof. na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu

BILTEN IZDAJE:

Hrvatska udruga za disleksiju
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet,
Zagreb, Kušlanova 59a

Urednica: Stanislava Leljak-Turžanski, predsjednica

Uredništvo: Ružica Lončar, dopredsjednica

Gordana Baričević Nada Lovrić

Dragica Slavić Ljiljana Petrovski

Mirjana Lenček

Izlazi 2 puta godišnje. Naklada 200 primjeraka.

BILTEN JE BESPLATAN

HUD

Hrvatska udruga za disleksiju
Kušlanova 59a, 10000 Zagreb

tel: 01/2338-022, fax: 01/2333-360
091/568-1009

(dežurstvo srijedom od 18 do 19 sati)

žiro račun 2390001-1100134271

web stranica: www.hud.hr